

stemte for, 17 (SF og FP) imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden (nr. D24) af Gade (SF) (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden (nr. D25) af Annette Just (FP) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 130:

Forslag til lov om ændring af kildeskatteloven og lov om særlig indkomstskat m.v. (Ændret afregning af indkomstskat mellem staten, kommunerne og amtskommunerne).

Af indenrigsministeren (Thor Pedersen).
(Fremsat 27/11 91).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 7 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 131:

Forslag til lov om ændring af lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner. (Nyt ældrekriterium, justering vedrørende compensation til kommuner og amtskommuner og ændret efterregulering).

Af indenrigsministeren (Thor Pedersen).
(Fremsat 27/11 91).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Klaus Hækkerup (S):

De to lovforslag, vi nu tager fat på at behandle, tager udgangspunkt i den aftale af 11. juni 1991, der blev indgået mellem regeringen og de kommunale aftalepartier, og det vil sige Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen i Danmark, Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune.

Det er aftaler, som er indgået, uden at Socialdemokratiet har deltaget i dem, og vi har derfor heller ikke fundet, at den del af regeringens aftale med de kommunale aftalepartier binder os.

Det siger jeg indledningsvis for at markere, at vi står helt frit for så vidt angår de nu fremsatte lovforslag.

Til gengæld må jeg sige, at det heller ikke er lovforslag, der giver anledning til de mange store bemærkninger, for det, der er tale om, er relativt beskedne ændringer i det kommunale udligningssystem i betalingsmellemværender mellem staten og kommunerne, men ændringer, der ikke er uden en vis interesse.

Lovforslag nr. L 130 har tre formål. Det første er at indføre samtidighed mellem skatteafregning og udligningstilsvaret/tilskud til kommunerne. Herved vil den økonomiske usikkerhed for kommunerne blive reduceret ganske væsentligt for så vidt angår den kommunale budgetlægning. Det er et formål, som vi fra Socialdemokratiets side kan tilslutte os.

Samtidig indføres der et rentetillæg på 2 x diskontoen, og hvis slutafregningsbeløbet til en kommune overstiger 3 pct. af forskelsbeløbet – sådan har jeg læst lovforslaget – altså af den del, der ligger ud over, skal man betale 2 x diskontoen. Det er selvfølgelig for at sige, at de tre pct. er det, man normalt vil betragte som den budgetmæssige usikkerhed.

Omvendt skal en kommune betale et tilsvarende rente, hvis den har, om jeg så må sige, lånt penge af staten ved at overvurdere indkomstgrundlaget og derved fået et for stort forskudsbeløb.

I det sidste tilfælde, dér, hvor man kan sige, at kommunen måske har forsøgt at låne, eller dér, hvor den måske har skønnet mere end 3 pct. galt, skal der lægges en særlig strafrente på 8 procentpoint eller, som der ganske rigtigt står i lovforslagets bemærkninger, svarende til 2 x 4 procentpoint. Det rentebeløb tilbageføres selvfølgelig kommunerne via bloktilskuddet. Man kan drøfte, om det er rimeligt at pålægge en sådan ekstrarente eller ej. Det vil vi gerne se på under udvalgsarbejdet. Vi vil også gerne se på, om størrelsesordenen af forrentningen er rimelig, når vi tager udgangspunkt i, at Nationalbanken siden foråret 1990 har besluttet at gøre diskontoen til et klart udtryk for renten på pengemarkedet.

Det andet formål med loven er en fremrykning af modregningen over for kommunerne af ikkeinddrevne personskatterestancer m.v. Den del af lovforslaget kan Socialdemokratiet også tilslutte sig.

[Klaus Hækkerup]

Det tredje formål med loven er at indføre en finansieringsgaranti, der indebærer, at kommunerne skal indbetale til statskassen, hvis det kommunale udskrivningsgrundlag for 1992 stiger med mere end 4,3 pct. i forhold til 1991 og dermed overstiger et samlet beløb på 401,1 mia. kr. Omvendt skal staten udbetale til kommunerne, hvis det kommunale udskrivningsgrundlag ikke stiger med de 4,3 pct. i forhold til 1991. Og så er det selvfølgelig de for meget eller for lidt opnåede skatter, der skal udbetales henholdsvis indbetales.

Jeg kan ikke helt gennemskue aftalen på dette punkt, men så vidt jeg kan se, er der nærmest tale om, at man nu gennemfører en slags konjunkturreguleringsaftale for 1992 isoleret set. Det vil vi gerne se nærmere på. Det er første gang, at der frivilligt mellem staten og kommunerne indgås en egentlig konjunkturreguleringsaftale. De videre konsekvenser af det står os ikke helt klart, men det kan godt ske, at det er en hensigtsmæssig måde fremover at regulere kommunernes økonomi på, så vi altså bevæger os fra som hidtil at have haft en relativt strikt udgiftsstyring til nu også at gå ind og se på indtægtsstyringen. I hvert fald er det et nyt princip, der her frivilligt indføres mellem staten og kommunerne.

Hovedformålet med lovforslag nr. L 131 er at indføre et nyt ældrekriterium i udligningen ved at lade det, man kalder »antallet af 75-årige og derover«, afløse af to nye kriterier, nemlig dels »antallet af 75-84-årige«, dels »antallet af 85-årige og derover«. Der er altså alene tale om en opsplnitning af den vægtandel, hvorved aldersgruppen tidligere er indgået i udgiftsbehovsgrundlaget.

Indførelsen af de to nye ældrekriterier betyder en merudgift for nogle kommuner og en merindtægt for andre kommuner – for nogle kommuner, fremgår det af bilaget til lovforslaget, endda en overordentlig betydelig merudgift. At det ville komme, har regeringen vidst, siden den indgik aftalen med kommunerne den 11. juni i år, og det er først nu, vi behandler det i Folketinget – først efter, at kommunerne har lagt deres budgetter. Det betyder for nogle kommuners vedkommende, at de må ud og gå i gang med at revidere deres budgetter en gang til, og det er egentlig for dårligt, at regeringen fra den 11. juni og frem til nu ikke har kunnet tilvejebringe dette lovforslag så betids,

at det kunne ligge færdigvedtaget i Folketinget, inden kommunerne begyndte deres budgetlægning. Jeg synes, det er en overordentlig uhensigtsmæssig fremgangsmåde, Indenrigsministeriet har valgt, og det er jo ikke, fordi Folketinget er druknet i lovforslag fra Indenrigsministeriet i indeværende folketingssamling. Vi kunne sagtens have behandlet dette lovforslag, så det lå færdigt, inden kommunerne gik til den endelige og sidste behandling af deres budget.

Det foreslås også i loven, at bestemmelsen i den eksisterende lovs § 24 om, at beskatningsniveau skal beregnes med 3 decimaler, ophæves, og at det overlades til indenrigsministeren at fastsætte regler herom for fremtiden. Formålet hermed skulle efter bemærkningerne være at sikre en større præcision i beregningen af beskatningsniveauer. Javel, det kan godt ske, man opnår det.

Det anføres også i bemærkningerne, at der kan være tale om, at der sker ganske betydelige forrykninger, hvis man ikke gør det. Hvis det er tilfældet – og det har jeg ingen grund til at betvivle – mener jeg, at fastsættelsen af den slags regler er et anliggende for Folketinget og ikke noget, man ved en bemyndigelse kan lægge over til ministeren. Vi taler her om en udligning mellem landets kommuner, en omfordeling af midler mellem landets kommuner, som kan være ganske ømtålelig. Jeg mener, at det som hidtil må være Folketinget, der fastlægger det niveau og de præcise regler for, hvordan den omfordeling skal finde sted.

Vi vil altså fra Socialdemokratiets side nærmest være afvisende over for den del af forslaget, medmindre det under udvalgsbehandlingen viser sig, at der skulle være en særdeles god begrundelse for at overføre et så ømtåleligt spørgsmål til ministerens afgørelse efter bemyndigelse i loven.

Karen Højte Jensen (KF):

Som den socialdemokratiske ordfører nævnte det, er dette lovforslag aftalt med de kommunale parter 11. juni 1991. Jeg undrer mig lidt over, at hr. Klaus Hækkerup, som har godt kendskab til det kommunale, kan kritisere, at man indgår en aftale den 11. juni om at få et nyt ældrekriterium ind om de 85-årige, og sige, at det burde have været besluttet for længst. Nu er det sådan, at Folketinget mødte

[Karen Højte Jensen]

den 1. oktober, og budgetlægningen skal være færdig den 15. oktober, men jeg er sikker på, at hr. Klaus Hækkerup godt ved, at kommunernes budgetlægning faktisk er startet, længe før de kommunale organisationer har indgået denne aftale.

Jeg synes, det er nyttigt at få et nyt 85-årigerkriterium ind i udlignings- og tilskudssystemet. Det betyder, at de kommuner, der har mange ældre i denne aldersgruppe, får en økonomisk forøgelse til dækning af de større udgifter, som vi ved at denne gruppe af ældre nødvendiggør, bl.a. til plejehjem, sygepleje og hjemmepleje, og som nævnt er det et ønske fra kommunerne selv.

I øvrigt forbedrer forslagene grundlaget for kommunernes økonomiske planlægning, og det er naturligvis positivt. Jeg har tidligere fra denne talerstol givet udtryk for, at der var behov for at finde ændrede tidspunkter for afregning af forskelsbeløb for indkomstskatterne og efterregulering af udligning og generelle tilskud, og derfor er dette forslag tilfredsstillende. Vi får en samtidighed, og det skaber langt større sikkerhed, når kommunerne skal lægge budget. Også den foreslåede rentetilskrivning kan vi tilslutte os, ligesom vi mener, at forslaget om en hurtigere afregning af ikkeinddrevne kommunale indkomstskatter er et godt element. Det vil motivere til en øget aktivitet med hensyn til restanceinddrivelsen.

Vi kan støtte forslagene.

Erik Larsen (V):

Lovforslagene nr. L 130 og L 131 er, som det tidligere er sagt, en udmøntning af den økonomiske 3-års-aftale mellem regeringen og de kommunale organisationer. Samtidighed, efterregulering af indkomstskat, tilskud, udligning og finansieringsgaranti for udskrivningsgrundlaget for 1992 må siges at være til stor gavn for kommunernes økonomiske planlægning og styring; ikke mindst i en tid, hvor likviditeten er begrænset, er det til stor hjælp.

Forslagets bemærkninger om fremrykning af modregning over for kommunerne af ikkeinddrevne personskatter skal give kommunerne et større medansvar for restanceinddrivelse, som forhåbentlig sammen med de tiltag, der gennem lovgivning gøres for at give forøgede muligheder, kan medvirke til at formindske gælden til det offentlige.

Forslaget om et nyt ældrekræterium i udlignings- og tilskudssystemet, hvor kommuner med mange ældre over 85 år får en forbedret økonomi, er helt givet rimeligt. Af bilagene til lovforslagene kan det tydeligt ses, at man flytter en del rundt på pengene kommunerne imellem. Det er vigtigt, at de ældre får tilgodeset de behov, de har, og med dette forslag synes en mere retfærdig udmåling at kunne fremme dette.

Forslagene lever fuldt ud op til de indgåede aftaler med de kommunale organisationer, som jeg også forstår har tiltrådt dem.

Venstre kan støtte de to forslag.

Villy Søvnal (SF):

Der findes nutidige eksempler på områder, der er lettere tilgængelige end skatteafregningsaftaler mellem stat, amter og kommuner. Men bortset fra det er lovforslag nr. L 130, der er en følge af aftalen mellem regeringen og KL om den kommunale økonomi, et fornuftigt forslag.

Første led i forslaget, som går ud på at indføre samtidighed i efterregulering af indkomstskat og tilskudsudligning, vil betyde mindre svingning i den kommunale økonomi og dermed likviditet og et bedre grundlag for økonomisk planlægning. De to beløb vil typisk være modsatrettede, og ved svigt af indkomstgrundlaget i en kommune vil man være berettiget til større udligning af tilskud og omvendt.

Det er ganske store beløb, der er tale om. I november 1990 var det et samlet overført beløb på 2,3 mia. kr. Den manglende samtidighed i 1990 betød, at et meget stort antal kommuner fik et stort økonomisk chok i efteråret 1990.

Andet led i forslaget drejer sig om fremrykning af modregning af de ikke ændrede personskatterestancer, og hensigten med forslaget er at sikre en bedre restanceinddrivelse. Det er et formål, vi i SF kan erklære os fuldt ud enige i, vel vidende at den store part af personskatterestancer stammer fra ganske få private erhvervsdrivende, der ved at lade sig forskudsregistrere for lavt skaffer sig nogle meget lange kreditter.

Efter vores opfattelse er der nogle udestående problemer, vi vil diskutere under selve udvalgsarbejdet, og jeg tænker her på lange, uafsluttede skattesager, som kommunerne ingen indflydelse har på, så det ikke forekommer rimeligt at modregne.

[Villy Søvnald]

Tredje led i aftalen er en finansieringsgaranti på udskrivningsgrundlaget. Forudsætningen i aftalen er en stigning i udskrivningsgrundlaget fra 1991 til 1992 på 4,3 pct. Holder skønnet ikke, afregnes der i 1994. Hvis skønnet er for højt, skal der ske en udbetaling fra staten til kommunen eller en udsættelse af kommunernes nettoindbetalinger til statskassen.

Jeg skal sige på SF's vegne, at vi støtter disse elementer, som samlet giver kommunerne en større sikkerhed, men jeg skal for en sikkerheds skyld understrege, at det ikke betyder, at vi er tilfreds med den indgåede aftale mellem KL og regeringen.

Konsekvenserne af det jerngreb, kommunerne økonomisk er fastspændt i, har vist sig specielt i efteråret 1991 med det resultat, at der er gennemført de største nedskæringer nogen sinde samlet set.

Jeg skal sige lidt om lovforslag nr. L 131. Argumentationen for det nye ældrekræterium findes i forslagens bemærkninger side 4:

»Siden indførelsen af disse kriterier er der imidlertid sket en aldersmæssig forskydning i ældrebefolkningen, således at andelen af ældre over 85 år er blevet forholdsvis større, hvorfor en stadig større del af kommunernes udgifter vedrørende plejehjem, ældreboliger og døgnpleje, hjemmehjælp m.m. vedrører de over 85-årige. Med indførelsen af dette ældrekræterium »85-årige og derover« vil opgørelsen af kommunernes udgiftsbehov i højere grad afspejle kommunernes faktiske udgifter på ældreområdet.«

Efter den argumentation, som jeg synes er god, kunne man med rimelighed forestille sig den logiske konsekvens, at et ældrekræterium i bloktilskuddene ville betyde en samlet større vægtning af ældreområdet. Det sker ikke med dette forslag, der sker alene en rundflytning.

I SF undrer vi os i øvrigt over, at vægtningen på de over 85-årige er lavere end vægtningen på de under 85-årige. Det forekommer netop inkonsekvent med en argumentation om, at det er de helt ældre, der er de mest udgiftskrævende.

Vi er ikke tilfreds med lovforslaget i SF. Der er i kommunerne en udbredt forventning om, at det nye ældrekræterium ville sikre ældreområdet en samlet større økonomisk vægtning. Der er efter SF's opfattelse brug for det, hvis man skal undgå den type sager, der på det sid-

ste har været alt for mange af: urimelige nedskæringer i hjemmehjælpen, lukning af plejehjem og stavnsbinding af ældre, der ønsker at flytte fra én kommune til en anden. Efter vores opfattelse skal der en langt større vægtning til på det ny kriterium, hvis det skal sikre en afhjælpning af de klart utilfredsstillende forhold, vi i dette efterår har set og hørt om, og det vil vi kigge på under udvalgsarbejdet.

Det skal så kombineres med en skærpet opmærksomhed fra statens side over for, at pengene faktisk også anvendes inden for ældreområdet, og måske også en overvejelse om en mere kontant belønning af de kommuner, der opfører de nødvendige ældreboliger og plejehjem og udbygger den nødvendige pleje og omsorg. Vi er altså tilhængere af et ældrekræterium, men med langt større vægt end det, der er foreslået her.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

SF's ordfører beskæftiger sig med ældreområdet og kommunernes økonomi. Jeg vil spørge SF's ordfører, om han ikke er bekendt med, at samtidig med denne aftale, som vi nu følger op med konkrete lovforslag, fik kommunerne forøget deres bloktilskud med 280 mio. kr. netop til ældreområdet.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Til fru Karen Højte Jensen skal jeg oplyse, at SF's ordfører ud over at have et vikarjob i Folketinget til daglig sidder i Kommunernes Landsforening og i Sammenslutningen af Sociale Udvalg og derfor også har været med til at forhandle disse ting, så jeg er bekendt med det.

Men i virkeligheden har de mest massive nedskæringer på ældreområdet – hjemmehjælp, institutioner og plejehjem – fundet sted lige præcis i dette efterår, hvad der formentlig også er fru Karen Højte Jensen bekendt. Det viser de optællinger, der viser antallet af ansatte i den offentlige sektor, og derfor er det fint, at man får noget igen, men det viser noget om den klemte virkelighed, som ældre også opfatter, og det er den, der reageres imod rundt omkring.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Jeg vil godt spørge hr. Villy Søvnal, hvad det er for en optælling, der har vist, at der har været et faldende antal offentligt ansatte, og at der har været et stigende pres på ældreområdet i dette efterår. Det har ikke været muligt for mig – og vi har arbejdet temmelig intenst på det – at få nogle tal frem på området, så jeg vil godt spørge, hvor hr. Villy Søvnal har de oplysninger fra.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Den seneste ledighedsstatistik er optaget af, hvorfor arbejdsløshedsstigningen har været så stor. Den angiver som hovedårsag de beskæringer, der har fundet sted af den offentlige sektor, specielt primærkommunerne.

Dertil kommer den debat, der var om specielt hjemmehjælpen, hvor Kommunernes Landsforening udvalgte 40 kommuner og lavede en undersøgelse af udviklingen i hjemmehjælpen. Den viser ganske vist en stigning, hvis man betragter hjemmehjælpen isoleret, men sammenligner man med antallet af de plejehjemspladser, der er nedlagt, og de mange nye opgaver, der er kommet ind i hjemmehjælpen, f.eks. de yngre handicapgrupper, er det klart, at der er tale om et fald.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Selv om det ikke kommer dette lovforslag meget ved, er jeg nødt til at korrigere hr. Villy Søvnal. Det, der er tale om, er, at der samlet er sket en udvidelse af kapaciteten inden for hjemmehjælps- og plejeområdet. Heroverfor står så en yderligere stærkere stigning i antallet af ældre, og hvis antallet af ældre fortsat har samme pleje- og pasningsbehov, som det havde året før, er efterspørgslen steget mere end udbudet, og det er forklaringen på et øget efterspørgselspres. Forklaringen er ikke, at man har beskåret kommunerne.

Så vil jeg godt spørge hr. Villy Søvnal: Hvad har man egentlig tænkt sig at gøre fra kommunernes side for at leve op til den aftale, der er indgået mellem regeringen og de kommunale aftaleparter, og som har tilført kommunerne ekstra midler specielt med henblik på at styrke dette område?

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Nu skal det naturligvis ikke udvikle sig til en ældredebat, men jeg synes, det er vigtigt at gøre opmærksom på, at det er korrekt, at der er nedlagt plejehjemspladser, men jeg er helt sikker på, at hr. Villy Søvnal kan bekræfte, at der er bygget langt flere ældreboliger, end der er nedlagt plejehjemspladser, alene af den grund, at når man ombygger og moderniserer et plejehjem, kommer det ind under det, man kalder en ældrebolig, og er pr. definition så nedlagt som plejehjemsbolig.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Glønborg, som efter aftale springer lidt i ordførerrækken.

Glønborg (KRF):

Jeg takker for, at jeg fik lov at komme ind nu, og jeg skal ganske kort på Kristeligt Folkepartis vegne meddele, at vi medvirker gerne til gennemførelse af disse to forslag, som vi i et og alt betragter som en forebyggende indsats såvel over for personale som over for politikere, der ikke skal få chok og stress over alle de overraskelser, som man plejer at kunne blive mødt med. Vi mener, at måden at beregne forudsætningerne for udligningen på og de aftalte ændringer om tidsfrister for afregning alt i alt vil være gavnlige for alle implicerede.

Poul Nødgaard (FP):

De to forslag, der i dag er til behandling, er en direkte udløber af forliget den 11. juni 1991 mellem kommunerne og regeringen om den kommunale økonomi. I realiteten er det derfor mere eller mindre fuldbårde kendsgerninger, som Folketinget stilles over for. Man kunne med rimelighed spørge, om det ikke var mere nærliggende på et tidligere tidspunkt at inddrage Folketingets partier.

Efter dette lille hib til indenrigsministeren enkelte kommentarer til de to lovforslag.

Det nye skatteafregningssystem kan jeg godt se det rigtige i. At flytte novemberafregningen til en majafregning giver kommunerne fordele, og det er vel nok heller ikke så skeløjet, at indrevne kommunale skatter bringes til fradrag i udbetalinger til kommunerne 3 år efter indkomståret. Jeg kunne godt tænke mig at vide,

[Poul Nødgaard]

om sidstnævnte virkelig skulle gøre det nødvendigt at overveje konsekvenser for beskatningsgrundlaget i udlignings- og tilskudsordningerne, sådan som det fremgår af lovoplægget.

Om finansieringsgarantien blot den bemærkning, at det kan være uveligt, at staten garanterer en stigning i udskrivningsgrundlaget fra 1991 til 1992 på 4,3 pct. Hvad vil f.eks. et udsving på 1 pct. betyde i de statslige udgifter, og hvor skal disse penge i givet fald komme fra? Jeg vil selv gætte på, at statens udgifter blot vil vokse med yderligere gældsætning for samfundet til følge.

Det væsentligste ved nr. L 131 er de ændrede regler for ældreområdet, og jeg må tro på rigtigheden af, at de offentlige tilskudssystemer er indrettet sådan, at de over 85-årige kommer i en tilskudspulje for sig selv. I den forbindelse vil jeg gerne sige, at Fremskridtspartiet under udvalgsarbejdet nærmere vil have undersøgt, om ikke man i virkeligheden måske skulle lave dette system for 80-årige og derover. Der er rigtig meget, synes jeg, der tilsiger, at man skulle lægge sig fast på 80 år i stedet for 85 år i relation til denne ændring.

Et lille hjertesuk til sidst: Jeg er ikke i tvivl om, at indenrigsministeren er godt inde i de to lovforslags mangfoldige kringelkroge, men hvordan med de mange kommunalpolitikere? De får sikkert svært ved at forstå de nye bestemmelser, der skal ses i sammenhæng med et utal – jeg sagde et utal – af andre forordninger, der er kommet i det seneste årti inden for det kommunale område. Var det ikke en idé at indlede en forenkling, så også almindelige mennesker kunne forstå systemerne? Hvis ikke det bliver tilfældet, kan man frygte, at det vil blive stadig vanskeligere at få nogen til at gå ind i kommunalpolitik.

Blot til sidst den bemærkning, at Fremskridtspartiet naturligvis under den forestående udvalgsbehandling vil indgå aktivt med hensyn til forbedringer – og jeg understreger forbedringer – i de to lovforslag.

Lis Noer Holmberg (CD):

Jeg kan så gentage, at disse to forslag er en udmøntning af de aftaler, regeringen har truffet med de kommunale parter i juni måned i år. Aftalen skal gælde fra 1992-94, og der er ingen tvivl om, at indførelse af samtidighed i betalin-

gen af efterreguleringen af indkomstskat, tilskud og udligning vil give det bedre grundlag for kommunernes økonomiske planlægning, som er beskrevet.

Det er godt, at der nu sker en udligning med hensyn til de mange flere ældre over 85 år. I høj grad har i hvert fald nogle kommuner forsomt at omprioritere, selv om de har vidst, at vi ville få stadig flere ældre over 85 år og også flere og flere plejkrævende, hvilket man burde have taget højde for.

Lad os nu håbe, at kommunerne med denne udligning og dette nye ældrekriterium kan få tingene til at hænge sammen, men der står ikke noget i loven om, at disse ekstra tilførte midler skal øremærkes til ældreområdet. Man har tidligere med de tilskud på 250 mio. kr., man havde tilstillet kommunerne, været inde på, at når de ikke var øremærket, kunne man altså godt risikere, at nogle af dem gik til andre formål. Så jeg havde egentlig gerne set, at der var en garanti for, at midlerne nu også blev brugt rigtigt, og det er ikke blot et spørgsmål, om der bliver flere over 85-årige, for det er heldigvis ikke alle over 85-årige, der skal have hjælp fra det offentlige, men det helt primære må altså være, at midlerne bliver brugt til de manglende plejehjemspladser og til en anstændig pleje af de mennesker, der har behov herfor.

Ole Vig Jensen (RV):

Vi kan i Det Radikale Venstre støtte de to fremsatte lovforslag nr. L 130 og nr. L 131, og det kan vi, fordi lovforslagene bygger på en aftale mellem de kommunale parter og regeringen, og vi har altid lagt vægt på, at forholdet mellem stat og kommune i disse sammenhænge reguleres gennem aftaler, og det er lykkedes. I øvrigt mener vi også, at aftalen, som nu har udmøntet sig i de pågældende lovforslag, er fornuftig og hensigtsmæssig.

Jeg ser i den forbindelse bort fra, at vi fra radikal side har erklæret, at tiden nok er inde til, at vi ser på virkningerne af den gældende lovgivning om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner. Den har nu virket så længe, og der er gennemført så mange ændringer undervejs, at der er behov for en samlet og mere grundig vurdering. De forslag til ændringer, der er fremsat, kan vi som sagt støtte.

[Ole Vig Jensen]

Når det gælder spørgsmålet om at indføre et nyt ældrekriterium, mener jeg, at en række af de faldne bemærkninger under debatten kan give anledning til, at vi må se nærmere på det i udvalget, men lovforslagets hensigt er efter vores opfattelse rigtig, og om tidsfaktoren, som hr. Klaus Hækkerup var inde på, er der vel kun at sige, at skulle man gøre noget ved den på dette tidspunkt, skulle man udskyde igangsætningen af den del af aftalen, men det vil jeg næppe tro at kommunerne ville ønske, og derfor tror jeg, at vi skal gøre lovforslagene færdige så hurtigt som muligt.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Jeg vil takke ordførerne for den brede støtte og sige, at den ikke forundrer mig, for det er lovforslag, der i det væsentlige tager sigte på at gøre det lettere at være kommune og kommunalbestyrelse, lettere at lægge budgetter, øger sikkerheden og dermed gør det lettere at være borger på alle de områder, hvor vi i disse år forsøger at indføre en større grad af brugerstyring og selvforvaltning, så man kan have tillid til, at de budgetter, der er lagt, kan holde, og de bevillinger, man forventer at få, rent faktisk også præsteres. Der er kun enkelte bemærkninger for mig at gøre.

Hr. Klaus Hækkerup spurgte, om det er rigtigt, at den 1-årige aftale om finansieringsgarantien for 1992 egentlig kan kaldes en konjunkturregulering eller en konjunkturgaranti, og det kan den godt. Det er egentlig en konjunkturgaranti, der giver den sikkerhed, som kommunerne har ønsket for 1992. Kan den så fortsætte i 1993, 1994, 1995 og i al evighed? Ja, det kan den i teorien godt, men det må være op til de 1-årige aftaler, vi stadig skal have. Vi har en rammeaftale, der dækker perioden til 1994, men vi forhandler stadig for de enkelte år, så vi må lade historien råde og spørge: Hvilke erfaringer fik vi egentlig? Hvor stor er tilfredsheden i kommunerne, og hvor stor er tilfredsheden i det statslige system? Men det er klart, at sigtet er at give en budgetsikkerhed, som kan sikre fornuftig planlægning i kommunerne.

Det er rigtigt, at der ikke er nogen garanti for, at Folketinget godkender de aftaler, som regeringen indgår med de kommunale parter; det var hr. Poul Nødgaard også inde på, og hr. Poul Nødgaard spurgte: Var det ikke mere rigtigt, hvis Folketinget kom ind på et tidligere

tidspunkt? Det vil jeg sige klart nej til. Det er nu engang sådan, at Folketinget er den lovgivende forsamling, og at regeringen forhandler vilkår, men det er klart for enhver, at alt, som fordrer en ændret lovgivning, selvfølgelig er betinget af, at Folketinget godkender det. Det ved man i forhandlingsfasen, og der findes i virkeligheden ingen anden metode til på fornuftig vis ellers at føre forhandlinger mellem statsmagten og de kommunale parter.

Hr. Klaus Hækkerup spandt en ende, for der skal vel også spindes, selv om vi har tider, hvor vi nærmer os konsensus, om den bemyndigelse til ministeren, der står i § 27, stk. 1, i lovforslag nr. L 131, hvorefter ministeren får en bemyndigelse til at fastsætte beskatningsniveauet. Det er nyt, i forvejen har ministeren bemyndigelse til at fastsætte beskatningsgrundlag, udskrivningsgrundlag, nettodrift og anlægsudgifter. Det nye om decimalerne skyldes, at man nu er i stand til med datakraft at få et mere retfærdigt billede ved at tilføje flere decimaler, og det er også et kommunalt ønske.

Hvorfor kommer vi først med lovforslaget nu?

Vi blev færdige med at gennemgå det tekniske oplæg med de kommunale parter ved udgangen af oktober måned 1991, og som hr. Poul Nødgaard sagde, er det teknik, som lovforslaget beskriver. Det er altså et lovforslag, der er udarbejdet i enighed med de kommunale parter, og det gjorde selvfølgelig også, at vi ikke var i stand til at fremsætte det på et tidligere tidspunkt.

Men jeg vil gerne sige, at det har været kendt for alle kommuner, at det ville indgå i aftalen om den kommunale økonomi, at man ændrede vægtningen for de ældre aldersgrupper, og det er sådan, at de enkelte kommuner selv kan beregne deres andele af ældre i forhold til det samlede antal ældre og dermed vide, hvorvidt de i givet fald kommer til at modtage flere penge eller aflevere penge. Men det afgørende for regeringen har været, at vi har fulgt de ønsker, som også de kommunale parter har haft om, at lovforslaget blev fremsat, så det fik virkning fra 1992, for der lå ikke nogen egentlig statslig økonomisk interesse i at udskyde det til 1993.

Så var hr. Villy Søvnald inde på spørgsmålet om vægtningen af de ældste, og her vil jeg gerne sige, at det ikke skal forstås på den måde, som hr. Villy Søvnald gør, nemlig at man væg-

[Indenrigsministeren]

ter gruppen over 85 år mindre. Vægtfaktoren på 0,053 beregnes efter antallet af over 85-årige i forhold til antallet af ældre under 85 år sammenlignet med udgiften pr. ældre i de enkelte grupper. Det er de faktiske udgifter pr. ældre gange med antallet i hver gruppe, der afgør vægtningen. Det vil være oplagt at dokumentere dette i udvalgsarbejdet, men man må ikke læse vægten sådan, at man ikke giver det samme i kr. og øre eller mere pr. ældste årgang i forhold til yngre årgange, for sådan forholder det sig ikke.

Fru Lis Noer Holmberg var inde på spørgsmålet om, hvad kommunerne gør med de penge, de får bevilget. Hvad sker der med de ekstra 280 mio. kr., som man gav til ældreområdet omkring bloktilskuddene? Hertil er blot at sige, at vi har kommunalt selvstyre. Så på alle områder, hvor Folketinget ikke specifikt i lovgivningen har fastsat, hvilke beløb der skal udbetales, eller hvilke koncise krav man har, er det i det kommunale selvstyres ånd, at man selv beslutter niveauer og selv prioriterer de forskellige behov lokalt. Sådan mener jeg også det skal være.

Jeg glæder mig til under udvalgsarbejdet at bistå med de tekniske redegørelser, for det er et meget teknisk betinget lovforslag.

Det enkle ville være, at man alene havde et lovforslag omkring skatteudskrivning, og at man så sagde, at så kommer det i øvrigt ikke andre kommuner eller centralmagten ved. Men man skal huske, at alle disse regler er bygget op gennem mange år for at løse kommunale problemer. Det gælder for næsten samtlige regler i vores udligningssystem, at de er indført for at løse et kommunalt problem.

Det er rigtigt, at vi gør det lidt mere kompliceret med at indføre en aldersgruppe, der hedder »over 85-årige«. Men det gør vi jo også for at løse et kommunalt problem, for at hjælpe kommunerne på et område, hvor de føler, at en ændret udligning vil gøre det lettere.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Det, der kalder mig herop, er ministerens bemærkning om, at det er kendt af alle kommuner, at man ændrede vægtfaktoren, og at de derfor kunne forudse det i deres budgetlægning. Helt så enkelt mener jeg nu ikke verden ser ud. Hvis vi tager landsudligningen, har

man hidtil givet alle ældre over 75 år en vægt på 0,126. Lovforslaget går ud på, at man splitter det op, så man giver de 75-84-årige en vægtfaktor på 0,073 og de over 85-årige en vægtfaktor på 0,053, altså tilsammen en vægtfaktor på 0,126.

Men hvilken kommune kunne vide, at man ville ende med at splitte det op, så det blev 0,073 og 0,053, at ministeriet ikke endte med at sige, at det skulle være 0,048 og 0,078 eller en anden vægtfordeling? Det har altså ikke været muligt for kommunerne at vide, hvordan man ville dele kriteriet op.

Lad mig endelig sige, at det var heller ikke helt klart for kommunerne, hvornår det ville komme. I aftalen mellem regeringen og kommunerne står følgende:

»Endelig er der enighed om at bede finansieringsudvalget undersøge mulighederne for et nyt udgiftsbehovskriterium for særlig gamle indbyggere, f.eks. de over 85-årige, således at kommuner med særlig mange indbyggere i denne aldersklasse tilføres ekstra midler.«

Hermed er der ikke fastsat noget om, hvad aldersgrænsen skulle være, der er ikke fastsat noget om, hvornår det skulle indføres. Når ministeren siger, at kommunerne uden videre kunne have regnet det ud, før de gik i gang med deres budgetlægning, så vil jeg sige, at det er en sandhed, der skal spises med ganske betydelige modifikationer.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg mærkede mig indenrigsministerens bemærkning om, at forhandlingerne mellem kommunerne og statsmagten ene og alene er et forhold mellem disse to instanser. Som jeg sagde tidligere, kan det ikke bortforklares, at disse lovforslag, der fremsættes her i Folketinget i dag, mere eller mindre bliver en ekspeditions-sag for Folketinget. Jeg tror, at hvis man f.eks. afgørende ændrede i de lovforslag ved tredje behandling, så ville der blive revolution i kommunerne, for alle tror, at når de har indgået en sådan aftale, er det den aftale, der gælder, og det er i hvert fald kun småting, der kan blive justeret.

Jeg mener, at vi er i en situation, hvor man sætter de kommunale organisationer og indenrigsministeren over Folketinget. Jeg må sige det præcis, som jeg opfatter situationen.

[Poul Nødgaard]

Jeg er glad for, at ministeren erkendte, at det er en kompliceret sag, vi behandler her i dag. Det er det. Jeg har læst de to lovforslag flere gange og sat mine streger både her og der. Jo mere jeg læste, jo mere kompliceret syntes jeg, det blev, og jeg har dog en vis indsigt i sådanne ting.

Derfor spurgte jeg ministeren – men jeg fik ikke noget svar – om ministeren kunne give nogle løfter i dag om, at vi skulle se på at få de kommunale systemer forenklet en smule, således at det også blev til at forstå for almindelige kommunalpolitikere, hvordan hele den kommunale-statslige økonomi i virkeligheden er skruet sammen.

Jeg har et enkelt spørgsmål mere til ministeren. Hvis den fremskrivningstakt fra 1991 til 1992 på 4,3 pct., som garanteres kommunerne, eventuelt bliver 3,3 pct., hvor stor en milliardudgift vil det så udløse fra staten til kommunerne i det øjeblik, indtægterne ikke stiger med det, man har lovet? Samtidig vil jeg gerne bede ministeren oplyse, hvor de penge skal komme fra, hvis den situation skulle opstå.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Hr. Klaus Hækkerup spurgte, hvad kommuner kan vide, og hvad de ikke kan vide. Jamen hvem er kommunerne? Der er 275 kommuner, og de har valgt nogle talsmænd. Det er en dansk tradition, at man lader sig repræsentere ved talsmænd, det gør man, hvad enten det er faglige organisationer eller arbejdsgiverkredse, eller det er amter og kommuner. Det er dem, vi har talt med og forhandlet med. Det er dem, vi har udarbejdet de tekniske regelsæt sammen med, det er med dem, vi har aftalt, at loven fremsættes nu og har virkning fra 1. januar 1992.

Det er altså et kommunalt ønske. Jeg ville finde det ejendommeligt, hvis vi skulle sige nej til at følge et kommunalt ønske, når det ikke har nogen indvirkning på statens finanser, når det gælder omfordelingen af udgiftssiden vedrørende ældrekriterierne. Jeg har meget svært ved at finde et argument for det. Vi følger nemlig det kommunale ønske. For mange kommuner er bevægelsen minimal. Der er, så vidt jeg ved, kun tre kommuner, der overhovedet har en belastning, der svarer til 0,1 skatteprocentpoint, tre kommuner ud af 275.

Men det afgørende er, at vi har fundet det rigtigt at følge et kommunalt ønske. Det, jeg sagde, kommunerne kunne beregne sig frem til, var, hvorvidt de ville få et større tilskud eller mindre tilskud. Det, kommunerne kan regne sig frem til, er, om de har en større andel end det, der svarer til landsgennemsnittet af ældre, eller om de har en lavere andel end landsgennemsnittet i den enkelte aldersgruppe, og så kunne de selv have taget højde for, at man enten har en gevinst, eller at man har en mindre indtægt på udligningsordningen.

Hr. Poul Nødgaard nævner det komplekse ved lovforslagene. Jeg vil gerne sige, at det mest komplekse er skatteforslaget. Det er utrolig svært også at læse, men sådan er skattelovforslag i deres indhold med de skatteregler, der i øvrigt gælder i dette land, idet der ikke indgår bemyndigelser til ministeren. Så det er et sværtlæseligt lovforslag.

Når det gælder selve udligningsssystemet, mener jeg ikke, at det er svært læseligt. Problemet er overskueligheden, hvis man vægter alt på én gang. Altså hvert princip for sig er i virkeligheden i sit indhold logisk og forståeligt. Der er bare så mange af disse elementer i den samlede udligning.

Men jeg vil gentage endnu en gang, at de er kommet til veje efter ønske om en større retfærdighed i byrdefordelingen mellem kommunerne.

Hr. Poul Nødgaard spørger, hvem der så skal betale, hvis der er et andet skattegrundlag end det, der forventes for 1992, som regeringens økonomer har beregnet. Det er selvfølgelig statskassen, der løber risikoen, såfremt skattegrundlaget viser sig at være lavere, og det er statskassen, der får gevinsten, hvis skattegrundlaget viser sig at være højere.

Der kan føres mange principielle debatter omkring det fornuftige i at have en konjunkturregulering, men jeg mener, at der er noget rigtigt i, at det er statskassen, der løber risikoen i forhold til kommunerne.

Når man ønsker at have et aftalenet for at sikre den samlede offentlige økonomi, er det lettere og mere rimeligt at stille kravet til den statslige ekspertise, end at den enkelte kommune selv skal ansætte personale til at udøve de skøn. Der må ligge i et aftalenet, at staten selv som forhandlingspart tror på det talmateriale, man tilvejebringer, og til dels også selv løber risikoen for talmaterialet.

[Indenrigsministeren]

Hvad beløbene er i kroner og øre ved forskellige skøn, skal jeg oversende til Kommunaludvalget i forbindelse med udvalgsarbejdet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Ahlmann-Ohlsen):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 122:

Forslag til lov om ændring af lov om lejeregulering i erhvervslokaler m.v., lov om leje og lov om retsafgifter. (Erhvervslejemål).

Af boligministeren (Svend Erik Hovmand). (Fremsat 22/11 91).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 9 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 72:

Forslag til lov om ændring af lov om lejeregulering i erhvervslokaler m.v.

Af Kirsten Jacobsen (FP) m.fl. (Fremsat 29/10 91).

Lovforslagene sattes til forhandling.

*Forhandling***Boligministeren (Svend Erik Hovmand):**

Lad mig indledningsvis slå fast, at jeg har fulgt meget nøje med i udviklingen på erhvervslejeområdet. Jeg har noteret mig den voldsomme kritik af loven om lejeregulering i erhvervslokaler m.v. Jeg er således udmærket klar over, at loven trænger til en justering.

Det var baggrunden for, at jeg i foråret bad repræsentanter for Erhvervslejernes Landsorganisation, Butikshandelens Fællesråd – det,

der nu hedder Detailhandelens Fællesråd – Landsforeningen for ejere af udlejningsejendomme og Fællesforeningen af Jydske Grundejerforeninger om at sætte sig sammen med det formål at fremkomme med et udspil til eventuelle lovændringsinitiativer hurtigst muligt og senest til efteråret.

Som Folketinget formentlig ved, lykkedes det ikke parterne at nå frem til et fælles udspil i første omgang. Heller ikke ved en efterfølgende forhandlingsrunde i Boligministeriet lykkedes det at nå helt til vejs ende, om end vi nåede det allermeste.

På baggrund af disse mange drøftelser har jeg ladet mig inspirere til at udarbejde et sæt ændrede regler på området. Det lovforslag, som blev udarbejdet, blev fremsat i Folketinget den 22. november 1991 og er altså til første behandling her i Tinget i dag.

Jeg vil naturligvis anbefale dette lovforslag, som har til formål at sikre ro, stabilitet og lighed på et område af overordentlig stor betydning for dansk erhvervsliv. Det har betydning for beskæftigelsen, det har betydning for investeringslysten, og det har betydning for det, som for mig hele tiden har været det afgørende i denne sektor, nemlig at ejere og lejere kan disponere, og de kan disponere langsigtet.

Som jeg tidligere har givet udtryk for, mener jeg ikke, der skal reguleres mere end højst nødvendigt, men jeg finder det væsentligt hurtigt at sikre en balance mellem udlejernes og lejernes modstående interesser, og herved bliver lejeaftalens indhold langt mere seriøst.

Det andet lovforslag, nr. L 72, indeholder efter min opfattelse ikke en sådan balanceret afvejning. Man kan sige, at forslagsstillerne med dette forslag er faldet i den ene grøft, hvilket i virkeligheden hverken er til glæde for udlejere eller for lejere.

På den baggrund samt under henvisning til det af mig fremsatte ændringsforslag kan jeg ikke give min tilslutning til det af Fremskridtspartiet fremsatte forslag.

Pia Gjellerup (S):

Boligministeren benyttede lejligheden, som en minister har, til at indlede med at kommentere et oppositionsforslag og til at gøre lidt reklame for sit eget og samtidig også fortælle lidt om baggrunden for, hvordan det er blevet til. I den anledning vil jeg vil da gerne rose boligmi-